C/2024/6821
29.11.2024

RÅDETS HENSTILLING

af 21. oktober 2024

om Letlands økonomiske, budgetmæssige, beskæftigelsesmæssige og strukturelle politikker

(C/2024/6821)

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION,

som henviser til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 121, stk. 2, og artikel 148, stk. 4,

som henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2024/1263 af 29. april 2024 om effektiv samordning af de økonomiske politikker og om multilateral budgetovervågning samt om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 1466/97 ([1]), særlig artikel 3, stk. 3,

som henviser til henstilling fra Europa-Kommissionen,

som henviser til beslutninger fra Europa-Parlamentet,

som henviser til konklusioner fra Det Europæiske Råd,

som henviser til udtalelse fra Beskæftigelsesudvalget,

som henviser til udtalelse fra Det Økonomiske og Finansielle Udvalg,

som henviser til udtalelse fra Udvalget for Social Beskyttelse,

som henviser til udtalelse fra Udvalget for Økonomisk Politik, og

som tager følgende i betragtning:

(1) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/241 ([2]), der oprettede genopretnings- og resiliensfaciliteten (»faciliteten«), trådte i kraft den 19. februar 2021. Faciliteten yder finansiel støtte til medlemsstaterne til gennemførelsen af reformer og investeringer og bidrager således med en finanspolitisk impuls finansieret af Unionen. I overensstemmelse med prioriteterne for det europæiske semester for samordning af de økonomiske politikker bidrager faciliteten til den økonomiske og sociale genopretning og til gennemførelsen af bæredygtige reformer og investeringer, navnlig reformer og investeringer, der skal fremme den grønne og den digitale omstilling og gøre medlemsstaternes økonomier mere modstandsdygtige. Den bidrager også til at styrke de offentlige finanser og sætte skub i vækst og jobskabelse på mellemlang og lang sigt samt til at forbedre den territoriale samhørighed i Unionen og støtte den fortsatte gennemførelse af den europæiske søjle for sociale rettigheder.

(2) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2023/435 ([3]) (»REPowerEU-forordningen«), der blev vedtaget den 27. februar 2023, tager sigte på en udfasning af Unionens afhængighed af import af russiske fossile brændstoffer. Dette vil bidrage til energisikkerhed og diversificering af Unionens energiforsyning og samtidig øge udbredelsen af vedvarende energi, energilagringskapaciteten og energieffektiviteten. Letland tilføjede et nyt REPowerEU-kapitel til sin nationale genopretnings- og resiliensplan for at finansiere vigtige reformer og investeringer, der vil bidrage til at nå REPowerEU-målene.

([1]) EUT L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/241 af 12. februar 2021 om oprettelse af genopretnings- og resiliensfaciliteten (EUT L 57 af 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([3]) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2023/435 af 27. februar 2023 om ændring af forordning (EU) 2021/241 for så vidt angår kapitler om REPowerEU i genopretnings- og resiliensplaner og om ændring af forordning (EU) nr. 1303/2013, (EU) 2021/1060 og (EU) 2021/1755 og direktiv 2003/87/EF (EUT L 63 af 28.2.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

(3) Den 16. marts 2023 offentliggjorde Kommissionen en meddelelse med titlen »EU's konkurrenceevne på lang sigt efter 2030« for at give input til den politiske beslutningstagning og skabe gode rammebetingelser for at øge væksten. I meddelelsen opstilles der ni gensidigt forstærkende indsatsområder til fremme af konkurrenceevnen. Blandt disse indsatsområder udgør adgang til privat kapital, forskning og innovation, uddannelse og færdigheder og et velfungerende indre marked særligt vigtige politiske prioriteter, som bør være genstand for reformer og investeringer med henblik på at håndtere de aktuelle produktivitetsmæssige udfordringer samt styrke Unionens og medlemsstaternes langsigtede konkurrenceevne. Den 14. februar 2024 offentliggjorde Kommissionen en meddelelse med titlen »Årlig rapport om det indre marked og konkurrenceevnen 2024«. I denne meddelelse gennemgås de konkurrencemæssige styrker og udfordringer, der præger det europæiske indre marked, og der gøres status over den årlige udvikling med udgangspunkt i de ni udpegede indsatsområder for konkurrenceevnen.

(4) Den 21. november 2023 vedtog Kommissionen den årlige undersøgelse af bæredygtig vækst 2024, som markerede starten på det europæiske semester 2024. Den 22. marts 2024 godkendte Det Europæiske Råd prioriteterne i den årlige undersøgelse af bæredygtig vækst 2024, som er struktureret omkring de fire dimensioner af konkurrencedygtig bæredygtighed. Den 21. november 2023 vedtog Kommissionen på grundlag af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1176/2011 ([4]) ligeledes rapporten om varslingsmekanismen 2024, hvori Letland ikke blev udpeget som en af de medlemsstater, der kan være berørt eller kan være i risiko for at blive berørt af ubalancer, og for hvilken der skulle gennemføres en dybdegående undersøgelse. Samme dag vedtog Kommissionen en udtalelse om Letlands udkast til budgetplan 2024. Kommissionen vedtog også en henstilling med henblik på Rådets henstilling om den økonomiske politik i euroområdet samt et forslag til den fælles rapport om beskæftigelsen 2024, hvori gennemførelsen af retningslinjerne for beskæftigelsen og principperne for den europæiske søjle for sociale rettigheder analyseres. Rådet vedtog henstillingen om den økonomiske politik i euroområdet ([5]) (»henstillingen vedrørende euroområdet 2024«) den 12. april 2024 og den fælles beskæftigelsesrapport den 11. marts 2024.

(5) Den 30. april 2024 trådte Unionens nye ramme for økonomisk styring i kraft. Rammen omfatter den nye forordning (EU) 2024/1263 om effektiv samordning af de økonomiske politikker og om multilateral budgetovervågning, Rådets ændrede forordning (EF) nr. 1467/97 ([6]) om fremskyndelse og afklaring af gennemførelsen af proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud samt Rådets ændrede direktiv 2011/85/EU ([7]) om krav til medlemsstaternes budgetmæssige rammer. Formålet med den nye ramme for økonomisk styring er at fremme sunde og holdbare offentlige finanser, bæredygtig og inklusiv vækst og modstandsdygtighed gennem reformer og investeringer samt forhindre uforholdsmæssigt store offentlige underskud. Den nye ramme for økonomisk styring fremmer også det nationale ejerskab og lægger større vægt på det mellemfristede sigte, samtidig med at der fokuseres på en mere effektiv og sammenhængende håndhævelse. Hver medlemsstat skal forelægge Rådet og Kommissionen en national mellemfristet plan for finans- og strukturpolitiske tiltag. En national mellemfristet plan for finans- og strukturpolitiske tiltag indeholder en medlemsstats finanspolitiske tilsagn samt reform- og investeringstilsagn og dækker en planlægningsperiode på fire eller fem år afhængigt af den nationale valgperiodes normale varighed. Nettoudgiftskursen ([8]) i de nationale mellemfristede planer for finans- og strukturpolitiske tiltag skal stemme overens med kravene i forordning (EU) 2024/1263, herunder kravene om, at den offentlige gæld bringes eller fastholdes på en troværdig nedadgående kurs ved udgangen af tilpasningsperioden, eller om, at den forbliver på et forsvarligt niveau på under 60 % af bruttonationalproduktet (BNP), og om, at det offentlige underskud bringes og/eller fastholdes under traktatens referenceværdi på 3 % af BNP på mellemlang sigt. Hvis en medlemsstat giver tilsagn om at gennemføre et sæt relevante reformer og investeringer i overensstemmelse med kriterierne i forordning (EU) 2024/1263, kan tilpasningsperioden forlænges med op til tre år. Til støtte for udarbejdelsen af disse nationale mellemfristede planer for finans- og strukturpolitiske tiltag offentliggjorde Kommissionen den 21. juni 2024 en vejledning om de oplysninger, som medlemsstaterne skal fremlægge i deres nationale mellemfristede planer for finans- og strukturpolitiske tiltag og i deres årlige statusrapporter. I overensstemmelse med artikel 5 og 36 i forordning (EU) 2024/1263 meddelte Kommissionen medlemsstaterne referencekurser og tekniske oplysninger, hvor det var relevant. Medlemsstaterne skal forelægge deres nationale mellemfristede planer for finans- og strukturpolitiske tiltag senest den 20. september 2024, medmindre medlemsstaten og Kommissionen bliver enige om at forlænge fristen med en rimelig periode. I overensstemmelse med deres nationale retlige rammer kan

([4]) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1176/2011 af 16. november 2011 om forebyggelse og korrektion af makroøkonomiske ubalancer (EUT L 306 af 23.11.2011, s. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

([5]) Rådets henstilling (EU) af 12. april 2024 om den økonomiske politik i euroområdet (EUT C, C/2024/2807, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) Rådets forordning (EF) nr. 1467/97 af 7. juli 1997 om fremskyndelse og afklaring af gennemførelsen af proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud (EFT L 209 af 2.8.1997, s. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) Rådets direktiv 2011/85/EU af 8. november 2011 om krav til medlemsstaternes budgetmæssige rammer (EUT L 306 af 23.11.2011, s. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Nettoudgifter som defineret i artikel 2, nr. 2), i forordning (EU) 2024/1263: »nettoudgifter«: offentlige udgifter, eksklusive i) renteudgifter, ii) diskretionære foranstaltninger på indtægtssiden, iii) udgifter til EU-programmer, der fuldt ud modsvares af indtægter fra EU-midler, iv) nationale udgifter til medfinansiering af programmer finansieret af Unionen, v) konjunkturbestemte elementer af udgifter til arbejdsløshedsunderstøttelse, samt vi) engangsforanstaltninger og andre midlertidige foranstaltninger.

medlemsstaterne drøfte deres udkast til mellemfristede planer med deres nationale parlamenter, anmode de uafhængige finanspolitiske institutioner om at afgive en udtalelse og gennemføre en høring af arbejdsmarkedets parter og andre nationale interessenter.

(6) I 2024 forløber det europæiske semester fortsat sideløbende med gennemførelsen af faciliteten. At gennemføre genopretnings- og resiliensplanerne fuldt ud er fortsat et vigtigt element i opfyldelsen af de politiske prioriteter under det europæiske semester, eftersom planerne bidrager effektivt til at håndtere alle eller en betydelig del af de udfordringer, der er identificeret i de relevante landespecifikke henstillinger, der er blevet udstedt i de senere år. De landespecifikke henstillinger fra 2019, 2020, 2022 og 2023 er fortsat lige relevante for de genopretnings- og resiliensplaner, der er blevet revideret, ajourført eller ændret i henhold til artikel 14, 18 og 21 i forordning (EU) 2021/241.

(7) Den 30. april 2021 indgav Letland sin nationale genopretnings- og resiliensplan til Kommissionen i overensstemmelse med artikel 18, stk. 1, i forordning (EU) 2021/241. Kommissionen har i medfør af artikel 19 i forordning (EU) 2021/241 vurderet genopretnings- og resiliensplanens relevans, effektivitet, virkningsfuldhed og sammenhæng i overensstemmelse med vurderingsretningslinjerne i bilag V til nævnte forordning. Den 13. juli 2021 vedtog Rådet en gennemførelsesafgørelse om godkendelse af vurderingen af Letlands genopretnings- og resiliensplan ([9]), som blev ændret den 8. december 2023 i henhold til artikel 18, stk. 2, i forordning (EU) 2021/241 for at ajourføre det maksimale finansielle bidrag til den ikketilbagebetalingspligtige finansielle støtte samt for at tilføje kapitlet om REPowerEU ([10]). Tilrådighedsstillelsen af trancher er betinget af, at Kommissionen i overensstemmelse med artikel 24, stk. 5, i forordning (EU) 2021/241 har vedtaget en afgørelse om, at Letland på tilfredsstillende vis har opfyldt de relevante milepæle og mål, der er anført i Rådets gennemførelsesafgørelse. En tilfredsstillende opfyldelse forudsætter, at opfyldelsen af forudgående milepæle og mål ikke er blevet tilbagerullet.

(8) Den 14. maj 2024 forelagde Letland sit nationale reformprogram for 2024 og den 30. april 2024 sit stabilitetsprogram for 2024 i overensstemmelse med artikel 4, stk. 1, i Rådets forordning (EF) nr. 1466/97 ([11]).

(9) Den 19. juni 2024 offentliggjorde Kommissionen landerapporten for Letland 2024. Heri foretages der en vurdering af Letlands fremskridt med gennemførelsen af de relevante landespecifikke henstillinger, der blev vedtaget af Rådet mellem 2019 og 2023, og der gøres status over Letlands gennemførelse af genopretnings- og resiliensplanen. På grundlag af denne analyse er der i landerapporten udpeget mangler med hensyn til de udfordringer, som enten ikke håndteres eller kun håndteres delvist i genopretnings- og resiliensplanen, ligesom der også afdækkes nye udfordringer. Rapporten indeholder også en vurdering af Letlands fremskridt med gennemførelsen af den europæiske søjle for sociale rettigheder og opfyldelsen af Unionens overordnede mål vedrørende beskæftigelse, færdigheder og fattigdomsbekæmpelse samt af fremskridtene med gennemførelsen af De Forenede Nationers verdensmål for bæredygtig udvikling.

(10) Ifølge data valideret af Eurostat faldt Letlands offentlige underskud fra 4,6 % af BNP i 2022 til 2,2 % i 2023, mens den offentlige gæld steg fra 41,8 % af BNP ved udgangen af 2022 til 43,6 % ved udgangen af 2023.

(11) Den 12. juli 2022 henstillede Rådet ([12]), at Letland traf foranstaltninger med henblik på i 2023 at sikre, at væksten i nationalt finansierede primære løbende udgifter var i overensstemmelse med en overordnet neutral finanspolitisk kurs ([13]), under hensyntagen til fortsat midlertidig og målrettet støtte til de husholdninger og virksomheder, der er mest sårbare over for stigninger i energipriserne, og til personer på flugt fra Ukraine. Samtidig skulle Letland være rede til at tilpasse de løbende udgifter til den omskiftelige situation. Det blev også henstillet til Letland at øge de offentlige investeringer i den grønne og den digitale omstilling og i energisikkerhed under hensyntagen til REPowerEU-initiativet, herunder ved at anvende faciliteten og andre EU-midler. Ifølge Kommissionens skøn var den finanspolitiske kurs ([14]) i 2023 ekspansiv med 0,5 % af BNP i en situation med høj inflation. Væksten i nationalt

([9]) ST 10157/21 INIT og ST 10157/21 ADD 1.

([10]) Rådets gennemførelsesafgørelse af 8. december 2023 om ændring af gennemførelsesafgørelse af 13. juli 2021 om godkendelse af genopretnings- og resiliensplanen for Letland (ST 15569/23 og ST 15569/23 ADD 1).

([11]) Rådets forordning (EF) nr. 1466/97 af 7. juli 1997 om styrkelse af overvågningen af budgetstillinger samt overvågning og samordning af økonomiske politikker (EFT L 209 af 2.8.1997, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

([12]) Rådets henstilling af 12. juli 2022 om Letlands nationale reformprogram for 2022 og med Rådets udtalelse om Letlands stabilitetsprogram for 2022 (EUT C 334 af 1.9.2022, s. 112).

([13]) På grundlag af Kommissionens forårsprognose 2024 anslås Letlands potentielle produktionsvækst på mellemlang sigt i 2023, som anvendes til at måle den finanspolitiske kurs, nominelt til 7,6 %, målt ud fra den gennemsnitlige potentielle realvækst over 10 år og BNP-deflatoren for 2023.

([14]) Den finanspolitiske kurs bestemmes ud fra den årlige ændring i den underliggende offentlige budgetstilling. Den bruges til at bedømme den økonomiske impuls fra finanspolitiske tiltag, både dem, der finansieres nationalt, og dem, der finansieres over EU-budgettet. Den finanspolitiske kurs måles som forskellen mellem i) den potentielle vækst på mellemlang sigt og ii) ændringen i de primære udgifter ekskl. diskretionære foranstaltninger på indtægtssiden (og ekskl. midlertidige nødforanstaltninger i forbindelse med covid-19-krisen) og inkl. udgifter finansieret med ikketilbagebetalingspligtig støtte (tilskud) under faciliteten og andre EU-midler.

finansierede primære løbende udgifter (ekskl. diskretionære foranstaltninger på indtægtssiden) i 2023 indebar et ekspansivt bidrag på 1,1 % af BNP til finanspolitikken. Dette omfatter en reduktion på 0,4 % af BNP i omkostningerne ved målrettede nødstøtteforanstaltninger til fordel for de husholdninger og virksomheder, der er mest sårbare over for stigninger i energipriserne. Det ekspansive bidrag fra nationalt finansierede primære løbende nettoudgifter i 2023 skyldtes derfor ikke målrettet nødstøtte til de husholdninger og virksomheder, der er mest sårbare over for stigninger i energipriserne. Den ekspansive vækst i nationalt finansierede primære løbende udgifter (ekskl. diskretionære foranstaltninger på indtægtssiden) kunne tilskrives lønstigninger i den offentlige sektor og højere sociale ydelser. Samlet set var den prognosticerede vækst i nationalt finansierede primære løbende udgifter i 2023 ikke i overensstemmelse med Rådets henstilling af 12. juli 2022. Udgifter finansieret af tilskud under faciliteten og andre EU-midler beløb sig til 1,5 % af BNP i 2023. Nationalt finansierede investeringer udgjorde 3,3 % af BNP i 2023 med et årligt fald på 0,1 procentpoint fra 2022. Letland finansierede yderligere investeringer ved hjælp af faciliteten og andre EU-midler. Landet finansierede offentlige investeringer i den grønne og den digitale omstilling og i energisikkerhed — såsom køb af elektriske køretøjer til offentlig transport, forbedring af energieffektiviteten i ejendomme med flere lejligheder og i erhvervsejendomme, modernisering af eltransmissions- og -distributionsnettene, centralisering af forvaltningen af digitale platforme og systemer i den offentlige sektor, udvikling af digitale færdigheder og digitalisering af processer i virksomheder, udvikling af bredbåndsinfrastruktur og fremme af digitalisering i uddannelsessektoren. Disse offentlige investeringer finansieres primært gennem faciliteten og andre EU-midler.

(12) Ifølge stabilitetsprogrammet for 2024 forventes der i det makroøkonomiske scenario, der ligger til grund for budgetfremskrivningerne, en realvækst i BNP på 1,4 % i 2024 og 2,9 % i 2025, mens inflationen målt ved det harmoniserede forbrugerprisindeks (HICP) forventes at ligge på 1,6 % i 2024 og 2,5 % i 2025. Det offentlige underskud ventes med den nuværende politik ([15]) i stabilitetsprogrammet for 2024 at stige til 2,9 % af BNP i 2024 og falde til 2,7 % af BNP i 2025, mens den offentlige gældskvote ventes at stige til 45,2 % ved udgangen af 2024 og 46,3 % ved udgangen af 2025. Efter 2025 ventes det offentlige underskud at falde til 2,2 % af BNP i 2026, 2,0 % i 2027 og 1,7 % i 2028. Den offentlige saldo ventes således at forblive under traktatens referenceværdi på 3 % af BNP i hele programperioden. Samtidig ventes den offentlige gældskvote efter 2025 at falde til 46,2 % i 2026, stige til 48,8 % i 2027 og falde til 48,2 % i 2028.

(13) Ifølge Kommissionens forårsprognose 2024 ventes det reale BNP at stige med 1,7 % i 2024 og 2,6 % i 2025, mens inflationen målt ved HICP ventes at være på 1,6 % i 2024 og 2,0 % i 2025.

(14) Ifølge Kommissionens forårsprognose 2024 ventes det offentlige underskud at udgøre 2,8 % af BNP i 2024, mens den offentlige gældskvote vil stige til 44,5 % ved udgangen af 2024. I 2024 vil virkningen af den fuldstændige udfasning af energirelaterede foranstaltninger inden udgangen af 2023 være mere end opvejet af yderligere udgifter til offentlige lønstigninger for lærere og til administration, sundhedspleje og uddannelse samt supplerende betalinger til pensionister. Udvikling af teknisk infrastruktur ved landets grænser vil bidrage til en stigning i de offentlige investeringsudgifter. Indførelsen af forskudsbetalinger af selskabsskat fra den finansielle sektor, en stigning i punktafgiftssatserne for flere punktafgiftspligtige produkter og øgede udbyttebetalinger fra statsejede virksomheder forventes at medføre en moderat stigning i indtægterne. Ifølge Kommissionens skøn vil finanspolitikken være ekspansiv med 0,9 % af BNP i 2024.

(15) Ifølge Kommissionens forårsprognose 2024 forventes der at blive finansieret udgifter via ikketilbagebetalingspligtig støtte (»tilskud«) under faciliteten i 2024 svarende til 1,6 % af BNP sammenlignet med 0,4 % af BNP i 2023. De udgifter, der finansieres med tilskud under faciliteten, vil muliggøre investeringer af høj kvalitet og produktivitetsfremmende reformer, uden at dette har direkte indvirkning på Letlands offentlige saldo eller gæld.

(16) Den 14. juli 2023 henstillede Rådet ([16]), at Letland skulle sikre en forsigtig finanspolitik, navnlig ved at begrænse den nominelle stigning i nationalt finansierede primære nettoudgifter ([17]) i 2024 til højst 3,0 %. Medlemsstaterne blev i forbindelse med gennemførelsen af deres budgetter for 2023 og udarbejdelsen af deres udkast til budgetplaner for

([15]) Ifølge stabilitetsprogrammet for 2024 forventes budgetunderskuddet for 2025 med de nuværende politikker at være 0,5 procentpoint højere end underskudsmålet i stabilitetsprogrammet for 2024. Stabilitetsprogrammet for 2024 indeholder ingen nærmere oplysninger om de politiske foranstaltninger, der skal træffes for at sikre overholdelse af underskudsmålene.

([16]) Rådets henstilling af 14. juli 2023 om Letlands nationale reformprogram for 2023 og med Rådets udtalelse om Letlands stabilitetsprogram for 2023 (EUT C 312 af 1.9.2023, s. 125).

([17]) Primære nettoudgifter defineres som nationalt finansierede udgifter eksklusive i) diskretionære foranstaltninger på indtægtssiden, ii) renteudgifter, iii) konjunkturbestemte arbejdsløshedsudgifter samt iv) engangsforanstaltninger og andre midlertidige foranstaltninger.

2024 opfordret til at tage hensyn til, at Kommissionen ville foreslå Rådet at indlede underskudsbaserede procedurer i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud på grundlag af de endelige data for 2023. Ifølge Kommissionens forårsprognose 2024 forventes Letlands nationalt finansierede primære nettoudgifter at stige med 4,9 % i 2024, hvilket er over den anbefalede maksimale vækstrate. Denne overskridelse af den anbefalede maksimale vækstrate for nationalt finansierede primære nettoudgifter svarer til 0,7 % af BNP i 2024. Imidlertid var de primære nettoudgifter i 2023 lavere end ventet på tidspunktet for Rådets henstilling af 14. juli 2023 (med 0,9 % af BNP). Da henstillingen for 2024 blev formuleret som en vækstrate, skal der ved vurderingen af overholdelsen også tages hensyn til basiseffekten fra 2023. Hvis de primære nettoudgifter i 2023 havde været de samme som forventet på tidspunktet for Rådets henstilling af 14. juli 2023, ville den deraf følgende vækst i de primære nettoudgifter i 2024 have ligget 0,2 % af BNP under den anbefalede vækstrate. Overordnet set vurderes de nationalt finansierede primære nettoudgifter at være i fare for ikke at være i fuld overensstemmelse med Rådets henstilling.

(17) Derudover henstillede Rådet, at Letland traf foranstaltninger med henblik på at afvikle de gældende energistøttenødforanstaltninger hurtigst muligt i 2023 og 2024 og bruge de deraf følgende besparelser til at nedbringe det offentlige underskud. Rådet henstillede endvidere, at hvis nye stigninger i energipriserne nødvendiggør nye eller fortsatte støtteforanstaltninger, skulle Letland sikre, at sådanne støtteforanstaltninger er rettet mod at beskytte sårbare husholdninger og virksomheder, er finanspolitisk overkommelige og opretholder incitamenter til energibesparelser. Ifølge Kommissionens forårsprognose 2024 forventes nettobudgetomkostningerne ([18]) ved energistøttenødforanstaltningerne at udgøre 1,0 % af BNP i 2023 og 0,0 % af BNP i både 2024 og 2025. Hvis de deraf følgende besparelser bruges til at nedbringe det offentlige underskud i overensstemmelse med Rådets henstilling, peger fremskrivningerne i retning af en finanspolitisk tilpasning på 1,0 % af BNP i 2024, hvilket skal sammenholdes med et kontraktivt bidrag fra de nationalt finansierede primære nettoudgifter ([19]) til den finanspolitiske kurs svarende til 0,5 % af BNP i samme år. Energistøttenødforanstaltningerne er blevet afviklet i 2023 og 2024. Dette er i overensstemmelse med Rådets henstilling. De deraf følgende besparelser forventes imidlertid ikke at blive brugt fuldt ud til at nedbringe det offentlige underskud. Der er risiko for, at dette ikke vil være i overensstemmelse med Rådets henstilling.

(18) Rådet henstillede også, at Letland bevarer nationalt finansierede offentlige investeringer og sikrer en effektiv udnyttelse af tilskud under faciliteten og af andre EU-midler, navnlig for at fremme den grønne og den digitale omstilling. Ifølge Kommissionens forårsprognose 2024 forventes de nationalt finansierede offentlige investeringer at stige fra 3,3 % af BNP i 2023 til 3,4 % af BNP i 2024. Dette er i overensstemmelse med Rådets henstilling.

(19) På grundlag af de politiske foranstaltninger, der var kendt på skæringsdatoen for prognosen, og under antagelse af en uændret politik forventes det offentlige underskud ifølge Kommissionens forårsprognose 2024 at udgøre 2,9 % af BNP i 2025. Den offentlige gældskvote ventes at stige til 46,3 % ved udgangen af 2025. Stigningen i gældskvoten i 2025 afspejler hovedsagelig en positiv stock-flow-tilpasning og det offentlige underskud.

(20) Letlands skatteindtægter i forhold til landets BNP ligger fortsat betydeligt under EU-gennemsnittet, hvilket begrænser finansieringen til offentlige tjenester, navnlig sundhedspleje og social beskyttelse. I 2022 faldt andelen af skatteindtægterne til 30,3 % af BNP (sammenlignet med 40,2 % af BNP i Unionen), hvilket er det laveste niveau i de seneste tre år. På de skatteområder, der er mindre skadelige for væksten, navnlig kapital og fast ejendom, ligger Letland stadig under EU-gennemsnittet. Selskabsskatteindtægterne er gradvist kommet op i niveau efter den kraftige nedjustering, der fulgte med reformen i 2018, mens der for ejendomsbeskatningen endnu ikke er vedtaget en reform af matrikelsystemet, så det afspejler de aktuelle markedsværdier; arbejdet med at forbedre ejendomsvurderingsmetoden er imidlertid påbegyndt. De relativt lave indtægter fra beskatning af arbejde, trods relativt høje skattesatser, tyder på, at indtægterne fra skat på arbejde kan øges. Dette kræver en vedvarende indsats for at forbedre overholdelsen af skattereglerne og flytte den økonomiske aktivitet fra den sorte økonomi til den formelle økonomi. Samtidig er der fortsat stor fattigdom og indkomstulighed i Letland. Letland er blandt de EU-medlemsstater, der har den højeste procentdel af personer i risiko for fattigdom og social udstødelse, flest ældre i risiko for fattigdom og de laveste pensioner i forhold til lønninger. Indkomstuligheden ligger desuden fortsat betydeligt over EU-gennemsnittet. Fragmenteringen af social støtte på kommunalt plan, den dårlige kvalitet og begrænsede tilgængelighed af eksisterende sociale boliger samt betydelige socioøkonomiske forskelle mellem regionerne udgør fortsat udfordringer med hensyn til social inklusion og arbejdsmarkedet. De offentlige udgifter til sundhedspleje i Letland

([18]) Tallene angiver niveauet for de årlige budgetomkostninger ved disse foranstaltninger inklusive indtægter og udgifter og, hvor det er relevant, eksklusive indtægter fra skatter og afgifter på energileverandørernes ekstraordinære fortjenester.

([19]) Dette bidrag bestemmes som ændringen i de primære offentlige udgifter ekskl. i) budgetændringen som følge af diskretionære foranstaltninger på indtægtssiden, ii) engangsforanstaltninger, iii) konjunkturbestemte arbejdsløshedsudgifter samt iv) udgifter finansieret med ikketilbagebetalingspligtig støtte (tilskud) under faciliteten og andre EU-midler i forhold til den gennemsnitlige potentielle nominelle BNP-vækst på mellemlang sigt (10 år); bidraget udtrykkes som andel af det nominelle BNP.

er fortsat blandt de laveste i Unionen og medfører et højt niveau af udækkede sundhedsplejebehov og dårlige sundhedsresultater. I de seneste år er de offentlige udgifter til sundhedspleje og social støtte steget midlertidigt som følge af nødstøtte i forbindelse med pandemien samt andre yderligere budgettildelinger på ad hoc-basis. Ifølge budgettet for 2024 vil de offentlige udgifter til sundhedspleje imidlertid falde til 2020-niveauet (4,7 % af BNP), og udgifterne til social beskyttelse vil falde til under 2020-niveauet (i 2024 forventes tallet at være 12,4 % af BNP i forhold til 13,3 % i 2020). De mellemfristede planer omfatter en yderligere reduktion af de offentlige udgifter til sundhedspleje, som vil falde til 4,1 % af BNP i 2028, mens de offentlige udgifter til social beskyttelse forventes at stige gradvist til 13,8 % af BNP i 2028.

(21) I overensstemmelse med artikel 19, stk. 3, litra b), i forordning (EU) 2021/241 og med bilag V, kriterium 2.2, til nævnte forordning indeholder genopretnings- og resiliensplanen et omfattende sæt gensidigt forstærkende reformer og investeringer, som skal gennemføres senest i 2026. Disse reformer og investeringer forventes at bidrage effektivt til at håndtere alle eller en betydelig del af de udfordringer, der er identificeret i de relevante landespecifikke henstillinger. Det er afgørende, at der inden for denne stramme tidshorisont gøres hurtige fremskridt med den effektive gennemførelse af genopretnings- og resiliensplanen, herunder med REPowerEU-kapitlet, for at styrke Letlands langsigtede konkurrenceevne gennem den grønne og den digitale omstilling, samtidig med at der sikres social retfærdighed. For at opfylde tilsagnene i genopretnings- og resiliensplanen senest i august 2026 er det afgørende, at Letland fortsætter gennemførelsen af reformer og investeringer. Det er fortsat afgørende, at lokale og regionale myndigheder, arbejdsmarkedets parter, civilsamfundet og andre relevante interessenter inddrages systematisk for at sikre et bredt ejerskab og således en vellykket gennemførelse af genopretnings- og resiliensplanen.

(22) Som led i midtvejsgennemgangen af programmerne vedrørende samhørighedspolitikken, jf. artikel 18 i Europa--Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/1060 ([20]), skal Letland gennemgå hvert enkelt program, der støttes af Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (EFRU), Den Europæiske Socialfond Plus (ESF+), Samhørighedsfonden og Fonden for Retfærdig Omstilling (»FRO«), senest i marts 2025 under hensyntagen til bl.a. de udfordringer, der er identificeret i de landespecifikke henstillinger for 2024, og den nationale energi- og klimaplan. Denne gennemgang danner grundlaget for den endelige tildeling af EU-midler til hvert program. Selv om Letland har gjort fremskridt med gennemførelsen af programmerne vedrørende samhørighedspolitikken og den europæiske søjle for sociale rettigheder, er der stadig udfordringer, og der er fortsat betydelige regionale forskelle mellem hovedstaden Riga og resten af Letland, navnlig Latgale i den østlige del af landet. Det er afgørende at fremskynde gennemførelsen af programmerne vedrørende samhørighedspolitikken. De prioriteter, der er fastsat i programmerne vedrørende samhørighedspolitikken, er fortsat relevante. Det er vigtigt at støtte virksomhedernes innovations- og digitaliseringskapacitet for at øge produktiviteten. Det er fortsat en prioritet at støtte foranstaltninger til forbedring af energieffektiviteten i bygninger og virksomheder. Det er lige så vigtigt at sikre adgang til rettidig og lige sundhedsydelser, infrastruktur og sociale ydelser af god kvalitet, herunder sociale boliger, og fortsætte omstillingen til selvstændig livsførelse og pleje i nærmiljøet. Det er fortsat en prioritet at aktivere, omskole og opkvalificere arbejdsløse og fremme underrepræsenterede gruppers deltagelse i arbejdsmarkedet. Kvaliteten af og inklusionen i uddannelser samt opkvalificering og omskoling af den voksne befolkning bør fortsat forbedres. I forbindelse med midtvejsevalueringen af programmerne vedrørende samhørighedspolitikken bør der tages særligt hensyn til de eksisterende regionale forskelle og sikring af et passende investeringsniveau på området for materielt afsavn (herunder fødevarer og materiel bistand). Letland kan også udnytte platformen for strategiske teknologier for Europa, der er oprettet ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2024/795 ([21]) til at støtte omstillingen af industrien med fokus på intelligent og vedvarende energi (f.eks. offshore vindmølleparker), som internationale investorer viser interesse for, samt vidensintensiv bioøkonomi og bioteknologi.

(23) Foruden de økonomiske og sociale udfordringer, som genopretnings- og resiliensplanen og andre EU-midler er rettet mod, står Letland over for en række yderligere udfordringer i forbindelse med erhvervsklimaet, manglen på arbejdskraft og færdigheder samt omstillingen til ren energi og en grøn økonomi.

([20]) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/1060 af 24. juni 2021 om fælles bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond Plus, Samhørighedsfonden, Fonden for Retfærdig Omstilling og Den Europæiske Hav-, Fiskeri- og Akvakulturfond og om finansielle regler for nævnte fonde og for Asyl-, Migrations- og Integrationsfonden, Fonden for Intern Sikkerhed og instrumentet for finansiel støtte til grænseforvaltning og visumpolitik (EUT L 231 af 30.6.2021, s. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

([21]) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2024/795 af 29. februar 2024 om oprettelse af platformen for strategiske teknologier for Europa (STEP) og ændring af direktiv 2003/87/EF samt forordning (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) nr. 1303/2013, (EU) nr. 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 og (EU) 2021/241 (EUT L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

(24) Med 14,9 % af BNP i 2022 ligger erhvervsinvesteringerne i Letland en anelse under niveauet i Estland på 16,5 % af BNP og lidt højere end 13,1 % af BNP i Litauen. De private nettoinvesteringer er fortsat på et af de laveste niveauer i Unionen med 0,5 % over de seneste fem år sammenlignet med EU-gennemsnittet på 3,5 %. Resultaterne fra Den Europæiske Investeringsbanks investeringsundersøgelse fra 2023 tyder på, at private investeringer påvirkes af stor usikkerhed, mangel på kvalificeret arbejdskraft og høje energiomkostninger. I 2023 opfattede 77 % af de lettiske virksomheder – en af de højeste procentsatser i Unionen – erhvervslovgivningen som en langsigtet hindring for investeringer. Derudover har bankudlånsaktiviteten været svag, hvilket har udgjort endnu en hindring for erhvervsinvesteringerne. Små og mellemstore virksomheder finder det særlig vanskeligt at opnå kredit. Dette skyldes til dels deres højere kreditrisiko, men også de høje kreditomkostninger, strenge krav til sikkerhedsstillelse og den administrative byrde. Banksektoren er koncentreret, og det fører til svag konkurrence mellem bankerne, hvilket er en af årsagerne til de høje renter. Vedvarende bestræbelser på at øge konkurrencen i banksektoren, herunder ved hjælp af større gennemsigtighed med hensyn til renter og andre omkostninger i forbindelse med lån, vil fremme låneaktiviteten på mellemlang sigt. Offentlige låne- og garantiordninger for strategisk vigtige investeringsområder såsom den grønne omstilling og regionaludvikling kan desuden øge den effektive konkurrence på bankmarkedet. Derudover vil bedre adgang til andre finansieringskilder end banker fremme erhvervsinvesteringer. Den sorte økonomi har længe været et problem for erhvervsklimaet og har udgjort en hindring for investeringer, udvikling af færdigheder og dermed konkurrenceevnen på lang sigt. Ifølge lettiske erhvervsorganisationer forvrider den sorte økonomi konkurrencen og skaber incitament for virksomhederne til at forblive små. Derudover udgør udbredelsen af den sorte økonomi og svage årsregnskaber hos virksomhederne ifølge Letlands banker nogle af de største hindringer for øgede erhvervslån.

(25) Der er stigende mangel på arbejdskraft og færdigheder i Letland. Sammen med demografiske udfordringer og en faldende befolkningsandel i den erhvervsaktive alder udgør dette en udfordring for landets konkurrenceevne. I 2023 var der størst mangel på arbejdskraft inden for naturvidenskab, teknologi, ingeniørvirksomhed og matematik (STEM) — sektorer, der i høj grad er relevante med henblik på produktivitetsforbedringer – samt inden for den grønne og den digitale omstilling. Det forventes, at den største mangel på arbejdskraft i 2030 skal findes inden for ingeniør-, fremstillings- og byggevirksomhed, naturvidenskab, matematik og informationsteknologi. Letland står desuden fortsat over for mangel på arbejdskraft inden for sundhedspleje og social omsorg. 91 % af lettiske virksomheder – over EU-gennemsnittet på 81 % – nævner, at manglen på kvalificeret arbejdskraft udgør en hindring for investeringer. Den lave andel af færdiguddannede inden for teknologi, ingeniørvirksomhed og naturvidenskab og den deraf følgende mangel på forskere på disse områder udgør en af de største hindringer for at styrke Letlands forsknings- og innovationskapacitet, navnlig i den private sektor. Uddannelsessystemer af høj kvalitet, der er tilpasset de ændrede behov på arbejdsmarkedet, samt målrettede opkvalificerings- og omskolingsforanstaltninger samt bedre arbejdsvilkår er afgørende for at reducere manglen på arbejdskraft og færdigheder og forbedre landets konkurrenceevne samt fremme den digitale og den grønne omstilling. Selv om nylige reformer har gjort erhvervsuddannelserne mere fleksible og attraktive, er der fortsat behov for at modernisere og forbedre uddannelsestilbuddet. For at frigøre det uudnyttede arbejdskraftudbud er det nødvendigt, at der er tilgængelige uddannelsesforanstaltninger, herunder for lavtuddannede arbejdstagere og på tværs af regioner.

(26) Letland har en af de største andele af energi fra vedvarende kilder i Unionen. Dette kan primært tilskrives energiproduktion fra vandkraftværker og den høje anvendelse af biomasse, hovedsagelig i varmesektoren. Landets vedvarende energimiks kan diversificeres yderligere. I 2022 og 2023 steg Letlands installerede sol- og vindenergikapacitet, men den er fortsat betydeligt under niveauet i både Estland og Litauen. For at øge andelen af vedvarende energi i det endelige energiforbrug kan Letland især drage fordel af at udnytte vind- og solenergi og opskalere produktionen fra disse kilder. Selv om den nationale genopretnings- og resiliensplan omfatter nogle begrænsede tiltag, er der behov for yderligere tiltag for at fjerne de resterende hindringer for udstedelsen af tilladelser til at opføre eller installere vind- og solenergianlæg. Letland kan endvidere træffe yderligere foranstaltninger for at fremme fleksibiliteten på efterspørgselssiden, f.eks. slutbrugerejet energilagring og deltagelse i decentrale energiressourcer og balancerings- og fleksibilitetstjenester. Landet kan også tydeligt definere den rolle, som visse deltagere på energimarkedet spiller, f.eks. som aggregatorer af småforbrugere. Ansøgningerne om nettilslutningstilladelser for anlæg til produktion af vedvarende energi overstiger i sig selv elnettets disponible kapacitet betydeligt og er årsagen til, at udstedelsen af nye tilladelser har været sat i bero siden juli 2023. Dette viser, at der er basis for yderligere lovgivningsmæssige tiltag.

(27) Letlands fremskridt hen imod en cirkulær økonomi skal fremskyndes for at nå Unionens mål for den cirkulære økonomi. Indikatorer for bæredygtig økonomisk vækst ligger under EU-gennemsnittet, og landets materialefodaftryk vokser. Letland leverer gennemsnitsresultater på området for økoinnovation og kan drage fordel af at fremskynde gennemførelsen af cirkulære forretningsmodeller og fremme investeringer i økoinnovation for at øge

ressourceeffektiviteten og konkurrenceevnen. Letland har gjort fremskridt med landets affaldshåndteringssystem, men bortskaffer stadig mere end halvdelen af landets kommunale affald på deponeringsanlæg.

(28) I betragtning af de nære indbyrdes forbindelser mellem euromedlemsstaternes økonomier og disse økonomiers kollektive bidrag til Den Økonomiske og Monetære Unions rette virkemåde henstillede Rådet i 2024, at medlemsstaterne i euroområdet træffer foranstaltninger, herunder gennem deres genopretnings- og resiliensplaner, til at efterkomme henstillingen om den økonomiske politik i euroområdet 2024. For Letland bidrager henstilling 1, 2, 3 og 4 til gennemførelse af den første, anden, tredje og fjerde henstilling i henstillingen vedrørende euroområdet 2024,

HENSTILLER, at Letland i 2024 og 2025 træffer foranstaltninger med henblik på at:

1. forelægge den mellemfristede plan for finans- og strukturpolitiske tiltag i rette tid; i overensstemmelse med kravene i den reformerede stabilitets- og vækstpagt begrænse væksten i nettoudgifter ([22]) i 2025 til det niveau, der er nødvendigt for bl. a. at fastholde det offentlige underskud under traktatens referenceværdi på 3 % af BNP, og fastholde den offentlige gæld på et forsvarligt niveau på mellemlang sigt; udvide skattegrundlaget, herunder for kapital og fast ejendom, og styrke tilstrækkeligheden af sundhedspleje og social beskyttelse

2. fortsætte den hurtige og effektive gennemførelse af genopretnings- og resiliensplanen, herunder REPowerEU-kapitlet, med henblik på at sikre gennemførelsen af reformerne og investeringerne senest i august 2026; fremskynde gennemførelsen af programmerne vedrørende samhørighedspolitikken; i forbindelse med midtvejsgennemgangen af disse programmer fortsat fokusere på de aftalte prioriteter, idet der træffes foranstaltninger for bedre at håndtere vedvarende regionale forskelle og uligheder, samtidig med at der tages hensyn til de muligheder, som platformen for strategiske teknologier for Europa giver for at forbedre konkurrenceevnen

3. forbedre virksomhedsklimaet ved at reducere den administrative og lovgivningsmæssige byrde for virksomheder og forbedre adgangen til finansiering for små og mellemstore virksomheder, herunder gennem offentlige låne- og garantiordninger, der har til formål at fremme investeringer af strategisk betydning og øge konkurrencen på de finansielle markeder; afhjælpe manglen på arbejdskraft og færdigheder, navnlig inden for STEM og på andre specialiseringsområder, der er nødvendige for den grønne og den digitale omstilling, samt i social- og sundhedssektoren, herunder gennem målrettet opkvalificering og omskoling samt forbedring af arbejdsvilkårene

4. fremskynde udbredelsen af vind- og solenergi ved at forbedre tilladelsesprocedurerne og fremme fleksibilitet på efterspørgselssiden; fremme omstillingen til en cirkulær økonomi gennem økoinnovation og bæredygtig ressourceforvaltningspraksis.

Udfærdiget i Luxembourg, den 21. oktober 2024.

På Rådets vegne

NAGY I.

Formand

([22]) I henhold til artikel 2, nr. 2), i forordning (EU) 2024/1263 er »nettoudgifter« offentlige udgifter, eksklusive renteudgifter, diskretionære foranstaltninger på indtægtssiden, udgifter til EU-programmer, der fuldt ud modsvares af indtægter fra EU-midler, nationale udgifter til medfinansiering af programmer finansieret af Unionen, konjunkturbestemte elementer af udgifter til arbejdsløshedsunderstøttelse samt engangsforanstaltninger og andre midlertidige foranstaltninger.